

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

2. Vsus Mallei Archtectonici. Exerce te ad Pietatem. I. ad Timoth IV. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

ARTICULUS II.

USUS MALLET ARCHITECTONICI.

Exerce te ipsum ad Pietatem. I. ad Timoth. IV. 7.

CUM Clavus in Architecturâ Christianâ sit Virtus
 quælibet, & Malleus, actionum cuiuslibet, Virtu-
 tis frequentatio, monent vitæ spiritualis Magistri, ope-
 rationem virtutis crebrò iterari debere, quod sin-
 gulis repetitionibus, veluti ictibus Mallet peni-
 tius infigantur. Quamvis autem operationes omnes,
 dum repetuntur sint tanquam Malleus virtutem magis,
 magisque infigens & consequenter firmans; illæ tamen,
 quæ sunt ferventiores instrumentum istud magis expri-
 munt, siquidem Virtus iis magis imprimitur & augetur.
 Est quidem verum, omnibus operationibus Caritatis
 repetitis & cõtinuatis, hominem mereri Caritatis aug-
 mentum: sed si probanda est S. Thomæ sententia, 22. q.
 24. art. 6. ad 1, non statim incrementum accipit ita ope-
 rans, sed quando conatur ad huiusmodi augmentum:
 & ut graves quidam Scholastici opinantur, cum in fer-
 ventiore aliquem prorumpit, accesseritque actus ve-
 hementior; quò plus efficitur, quàm multiplicatis lan-
 guidioribus plurimis: Sicut ictu uno validissimo magis
 infigitur clavus, quàm iteratis aliquot levibus percussio-
 nibus. Actus illi, si sint intensissimi, & velut octo gra-
 dum, vocantur Heroici, quorum vis ad ingeneran-
 dum habitum, & radicandam in anima virtutem est ef-
 ficacissima, & plus ad id valet unus, quàm deni, viceni,
 immò cateni remissiores. Quapropter conatus est ad-

Qq 4

hi-

hibendus frequenter, ut eliciantur actus perfectissimi, incumbendum est semper operationibus vehementioribus, opera jugiter danda virtutum functionibus heroicis: Malleo diligentiae clavus virtutis fortiter, ita tamen, ut prudentiae Christianae, & discretionis, illud clamantis, *tunde, tunde*, habeatur ratio, nec vires opprimantur. Unde suadent perfectionis amantes, ne vquam virtutis studiosus remissiores actiones ex industria exercent, nisi forte aliarum rerum occupationibus necessariis ita sit districtus distractusque, ut nullam temporis partem cogitandis aliis, & viribus intendendis dare possit.

Hæc, & quæ huc spectant plura, continentur in exhortatione Apostoli, qui erudiens dilectissimum discipulum suum Timotheum hoc ei inculcabat: *Exerce te ipsum ad pietatem*. Quo imprimis præcipiebat actiones virtutum: deinde actionum frequentationem, quam per Exercitium intelligit: denique, conatum, vehementiam; & intensionem actionibus conjunctam, quam secum adfert verbi, *Exerce*, energia, & objectum Exercitii, quod est Pietas, quæ exigit in homine sibi dedito, præter amorem, fervorem quoque & ingens illam perfectæ consequendi desiderium, & in omnibus ad ipsam pertinentibus alacritatem, qua ad intensissimos actus exercitatur. *Exerce te ipsum*, inquit, *ad Pietatem*, id est, circa pietatem, in functionibus pietatis, in arena, aut stadio Pietatis, ad pietatem Christianam, solidam, perfectam, consummatam obtinendam, tibi que infigendam: hoc quilibet sibi dictum existimet. Quod Latinus interpretes vertit, *Exerce*, Græcè est *γυμνάσις*; id est, exerce te athleticè, nempe, tam exactè, tam accuratè, ferventer, intensè, operationes ad Pietatem spectantes, siue internas, siue externas exequere, quàm athletæ suas

in

in stadio, ut bravium assequantur: nam & tu athleta es Christi: nihil autem remissè, nihil frigidè, nihil flaccidè in arenâ, quod officii sui est, faciunt, qui in agone contendunt athletæ. Itaque, si edas operationes fidei, spei, Caritatis, temperantiæ, prudentiæ, justitiæ, fortitudinis, humilitatis, pœnitentiæ, aliarumque virtutum, sint athleticæ, & heroicæ, ferventes, intensæ, ex toto conatu, totisque viribus: nam hic Pietas omnia ista complectitur. Quare, sensu S. Chrysoctomi, per pietatem intelligebat Apostolus, vitam secundum virtutem rectam, & mores Christianos: iudicio S. Ambrosii, misericordiam & beneficentiam in proximum: Hæc enim Græcè, *ἐπιβουλὴ*, Latinè Pietas interdum vocatur, ex Aug. lib. x. de Civi. Cap. i. eo quod Deus opera misericordiæ præcipiat, & se iis coli præ sacrificiis significet: interpretatione antiquorum Anachoretarum, Nili, Maximi, Philothei, Dei contemplationem, & abstractionem à rerum corporearum sensu: denique secundum communem intellectum, opera ad Dei Cultum præcipuè Spectantia quæ devotionis à quibusdam dicuntur, ut sunt oratio, meditatio, adoratio, cantus, sacrificatio, & alia ad virtutem religionis Spectantia.

QUI CUMQUE igitur vult esse *Ædificator Domus Sapientiæ*, accipiat in manibus, id est, activis suis potentiis, quales sunt, intellectus & voluntas, Malleum ac Clavos: *Malleum Exercitationis, Clavos virtutum*. Exerceat se ad sobrietatem, demissionem, modestiam, castitatem, & quæ omnes complectitur, ad omnia utilis, *Pietatem*: infigat hanc frequentatione actuum heroicorum firmiter: animam autem eodem clavo connectat Sapientiæ irrevocabiliter & inseparabiliter; nunquam ociosus, ne audiat ut multi, cum sarcasmo: *Quid statis hic totâ die ociosi? At Domine, quò ibimus? quò! ad vineam Crucifixi. Ad*

Qq 5

Cru-

Crucem, ad Crucem D. N. JESU CHRISTI in quo est
Salus, Vita, & resurrectio nostra. Per quem salvati & li-
berati sumus.

ARTICULUS III.

MALLEI

Quotum non est ullus usus, dum ædificatur Domus
Sapientiæ. Virtutum Fabrica. Pietatis
Ædes.

*Malleus & Securis, & omne ferramentum non sunt audita in
Domo, cùm adificaretur. Lib. II. Reg. vi. 7.*

MIRARI quispiam posset, quod in suppellectile
Architecti Christiani numeremus Malleum, &
& ad ejus tractationem horremur Ædificatores
Domus Sapientiæ, cum constet in ædificatione Templi
Salomonici, quod fuit typus Ædificii Spiritualis ex vir-
tutibus, & est verum Templum Divinitatis, ac Domus
Sapientiæ, non fuerit auditus strepitus, nec mallei per-
cussio, quæ non fit absque strepitu, Clarissima sunt illa
ex Regum sacra historia. *Domus, (sive Templum) cum æ-
dificaretur, de lapidibus dolatis atque imperfectis (siquidem jam
dolati & perfecti erant in monte Libani, aut alibi, ante-
quam in Sion ad fabricam Templi adducerentur) ædifi-
cata est: & (sive, idcirco) malleus & securis, & omne ferru-
mentum non sunt audita in Domo, cùm adificaretur.* Nimirum
opus non erat malleo, securi, aut alio instrumento fer-
reo ad illos aptandos, vel jungendos, nam perfecti
erant quadrati: quare calcem tantum adhibebant ope-
rarii, ut cohærent, Rabbinicum est commentum

Malle-